

ZAKLJUČKI 6. DSE

1. Predavanje za naslovom »VLOGA SOCIALNE EKONOMIJE KOT ODGOVOR NA DRUŽBENE SPREMEMBE IN POVEČANJE ZAPOSLOVANJA NAJBOLJ RANLJIVIH SKUPIN NA TRGU DELA« je vodila strokovnja iz Anglije ga. Michele Rigby, ki je predstavila področje socialnega podjetništva v Angliji. Med drugim je povedala, da ima socialno podjetništvo v Angliji ima vsaj stoletno tradicijo. Njihov sistem ustanovitve in registracije podjetja, pa je za razliko od našega precej bolj fleksibilen in manj birokratski.
2. Na okrogli mizi »RAZNOLIKOST ZAPOSLOVANJA IN RAZVOJ KOMPETENC« smo spoznali, da če želimo spodbuditi enakopravno vključevanje v delo, torej zaposlovanje ranljivih skupin, je nujno potrebno povečati njihovo zaposljivost z razvijanjem dejavnosti, ki pospešujejo pridobivanje spretnosti in znanj. Vključene osebe se največ in najhitreje učijo v realnem delovnem okolju, z zagotovljeno strokovno podporo. Zato je izziv za prihodnost v podjetje pripeljati podporne mehanizme za povečanje ključnih kompetenc, ki prispevajo k zviševanju zaposljivosti in zaposlenosti ranljivih oseb. Kdaj lahko govorimo o uspešnem vključevanju v delo? Kaj je primer dobre prakse? Dobra praksa je večinoma povezana z uspešno realizacijo zaposlitve kljub številnim oviram zaradi invalidnosti. Z delom in usposabljanjem rehabilitanti odkrivajo svoje sposobnosti in nadgrajujejo svoja znanja, kompetence in zmožnosti. Cilji, ki so ob tem doseženi, presegajo okvir zaposlenosti, posegajo namreč na celovito področje življenja, ki se jim običajno tekom rehabilitacije izboljša. Delodajalce navajajo pozitivne lastnosti in kompetence invalida ter njegov potencial, strokovnost in zavzetost, izpostavljajo pa tudi pozitivne učinke na celotno skupino.
3. IZZOVIMO KRIZO je evropski projekt, v katerega so vključeni mladi iz šestih evropskih držav – poleg Slovenije še Irska, Grčija, Italija, Španija in Portugalska. Glavni namen tega triletnega projekta je spodbuditi mlade h kritičnemu razmišljanju o evropski krizi v kontekstu globalnih soodvisnosti, pa tudi k temu, da bodo postali aktivni zagovorniki socialne pravičnosti. Mladi so se zato odločili, da bodo socialno in solidarnostno ekonomijo predlagali javnosti in političnim odločevalcem kot možno rešitev iz krize. Zato z različnimi akcijami, zbiranjem podpisov peticije in ozaveščevalnimi akcijami želijo, da politični odločevalci umestijo socialno in solidarnostno ekonomijo na politično in gospodarsko agendo, in želijo, da bi EU do leta 2018 imela evropsko leto, posvečeno družbeni in solidarnostni ekonomiji. Peticijo lahko podpišete tudi na spletni strani www.challengingthecrisis.com/sl, kjer je tudi več informacij o projektu. V Sloveniji projekt izvaja SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.
4. Socialno podjetništvo v vzhodni Evropi je tako različno, da ga je težko postaviti na skupni imenovalec, zato je ga. Zuzana Polačková iz Slovaške predstavila zaposlitveni center EPIC, ki ima sicer sedež v Avstraliji. Na Slovaškem izvajajo programe, ki nudijo podporo pri zaposlitvi invalidov, podpora občinskim socialnim podjetjem, promociji zaposlovanja mladih, promociji in podpori internacionalne zaposlitvene mobilnosti in podpora javnim programom. Socialna podjetja tam vsaj 30% dobička, ki ga ustvarijo sami, reinvestirajo v ustvarjanje novih delovnih mest in izboljšanje delovnih pogojev, vsaj 30 % delavcev pa mora biti iz ogroženih družbenih skupin. Predstavila je uspešen primer občinskega socialnega podjetja občine Spišský Hrhov s 1445 prebivalci, kjer je socialno podjetništvo del strategije lokalnega razvoja, trenutno pa v socialnih podjetjih tam dela več kot 60 ljudi. Predstavila je tudi celoten koncept občinskih socialnih podjetij, ki izboljšujejo položaj svojih prebivalcev, se pa ob tem

srečujejo s pomanjkanjem sistemske podpore. Za razvoj občinskega socialnega podjetništva skrbijo tudi z izobraževanjem 70 predstavnikov občin, z brezplačnim e-izobraževanjem in z vključevanjem tradicionalnih obrti. Organizacija EPIC skrbi tudi za ozaveščanje splošne javnosti in spodbuja kupovanje storitev in produktov socialnih podjetij.

5. Društvo mladinski ceh je predstavilo koncept izvedbe Kampa družbenih inovacij. Kamp družbenih inovacij je metoda za razvijanje tehnoloških družbenih inovacij s pomočjo IKT dizajna in inovacijskega procesa. Poteka več mesecev, vrhunec pa je 3-dnevni dogodek, na katerem se posvetijo izdelovanju prototipov. V letošnjem letu je bila tema Kampa "Pustimo družbeni odtis" in se je navezovala na priložnosti, ki jih ponuja Ljubljana - zelena prestolnica Evrope 2016. Poleg samega koncepta Kampa je bil predstavljen tudi prototip rešitve, ki je nastala na Kampu - **GivNGO**, ki bi omogočala doniranje z uporabo mestnih kartic ter drugih kartic z NFC tehnologijo.
6. Ekspertna skupina za socialno podjetništvo EU komisije GECES je pripravila predloge ukrepov spodbujanja dostopa do finančnih virov, promocije sektorja in merjenja družbenih učinkov socialnih podjetij.
7. ZRNO ZDRAVJA je multimedijski portal, ki odgovarja na vsa vprašanja o promociji na delovnem mestu. Nudi informacije in izobraževanja na to temo na enem mestu na zelo pregleden način, z opisi in video vsebinami. Namenjen je delodajalcem, zaposlenim ter vsem, ki jih ta tema zanima. Vabijo nas, da pri pripravi vsebin tudi sodelujemo. Več o projektu lahko najdete na povezavi: <https://zrnodzdravja.si/>
8. FINANČNI MEHANIZMI IN PODPORA SOCIALNI EKONOMIJI. Na področju financiranja socialne ekonomije še vedno ostajajo neizkoriščeni potenciali oziroma alternativne možnosti. Ena izmed takih je čezmejna filantropija kot dopolnilni vir financiranja. Gre za odpiranje mej Evrope v Slovenijo in obratno. Kaj pa ETIČNE BANKE? Na Hrvaškem in v Sloveniji že nekaj časa obstajajo iniciative za ustanovitev takih bank. Vloga etične banke je delovanje v skupno dobro, kar pomeni predvsem zbiranje in racionaliziranje sredstev za kulturne, družbene in okoljske projekte. Največja razlika v primerjavi z običajnimi bankami so: maksimalno transparentno delovanje z jasno opredeljeno posojilno politiko (vlagatelji vedo, kam gre njihov denar), podpiranje družbeno odgovornega, trajnostno naravnanega podjetništva ter socialno vključevanje in medsebojno delovanje v mreži, ki jo tvorijo vlagatelji, banka ter uporabniki bančnih storitev. Pri nas se na področju ustanovitve etične banke trudi zadruga Za etiko v bančništvu in razvojno alternativo - ZEBRA. Ključni problem pri nastanku tovrstnih bank pri nas in na Hrvaškem je pomanjkanje zaupanja vlagateljev.
9. Zadrugištvo ima pri nas dolgoletno tradicijo. V času svetovne gospodarske krize se vse bolj pojavlja ideja o ekonomski demokraciji, torej o tem, da z gospodarstvom ne bi smeli upravljati le posamezniki, ki si lastijo kapital ali politično moč, temveč bi morala to biti domena vseh. Največkrat omenjen primer ekonomske demokracije so delavske zadruge oziroma kooperative. Zadruga so podjetja, v katerih so vsi zaposleni hkrati tudi lastniki. Vsi zaposleni nadzirajo poslovanje podjetja in sodelujejo pri poslovnih odločitvah, vodstvo podjetja pa je voljeno. Predstavljajo kolektivno lastnino nad sredstvi proizvodnje in omogočajo večjemu številu ljudi vpliv na gospodarske odločitve, ki še kako vplivajo na njihova vsakdanja življenja. Zadrugištva ne moremo enačiti s socialnim podjetništvom, kjer gre za podjetniški način reševanja nekega družbenega problema oziroma opravljanje dejavnosti, ki zaradi nizke dobičkonosnosti za večino podjetnikov ni zanimiva (npr. ekološka proizvodnja hrane ali zaposlovanje invalidov), čeprav sicer v tej sferi nastaja veliko zadrug. V Sloveniji je priljubljenost delavskega soupravljanja manjša, nekateri ga celo razumejo kot ostanek totalitarnih časov nekdanjega sistema, še vedno pa je pri nas delavskega soupravljanja relativno

malo, se pa zdi, da vedno znova nove generacije odkrivajo prednosti vzajemnega sodelovanja. Tako je bilo videti tudi na okrogli mizi ZADRUŽNIŠTVO KOT VZOR VZAJEMNOSTI, kjer je bilo sodelovanje med mlajšimi in starejšimi generacijami očitno.

10. SOCIALNO PODJETNIŠTVO - KJE SMO? Glede na raziskave, ki sta jih predstavili red. prof. dr. Zinka Kolarič in doc. dr. Tatjana Rakar je slovenski nevladni sektor v zadnjih 20 letih sicer rasel, a le v smislu povečanja števila nevladnih organizacij, ni pa se bistveno razvijal. Struktura sektorja ostaja podobna, brez bistvenih sprememb. V zadnjih 20 letih prav tako ni bilo zaslediti razvoja v smislu profesionalizacije nevladnega sektorja, saj je delež prostovoljnega dela proti zaposlitvam zelo visok. Zakaj govorimo o nevladnem sektorju med socialno ekonomijo? Ker obstaja nevarnost, da to, čemur smo včeraj govorili nevladni sektor, danes poimenujemo sektor socialne ekonomije, torej enačimo s socialno ekonomijo celoten sektor, kar pa je lahko za nevladni sektor celo nevarno, saj ga s tem ekonomiziramo. Kar pa se tiče razvoja socialnega podjetništva, je podobno kot z nevladnim sektorjem. Število sicer raste, se pa ne razvija in dokler nad delovanjem socialnega podjetništva ni sistematičnega pregleda, ne moremo govoriti o razvoju tega področja. Kdo je odgovoren za stanje kjer smo? Del krivde nase prevzemajo v akademski sferi, namreč precej ljudi s te sfere se ukvarja s preučevanjem socialnega podjetništva, niso pa med seboj povezani. V tem smislu bi potrebovali neke vrste observatorij, ki bi vršil nadzor nad povezovanjem in izmenjavo izkušenj med temi posamezniki. Manjka celostna raziskava dogajanja na področju socialnega podjetništva oziroma socialne ekonomije. Kar se tiče vlade, se pripravlja dolgoročna nacionalna strategija področja, ključen problem pri načrtovanju le-te pa je, kot že prej ugotovljeno, pomanjkanje celostne študije oziroma raziskave. So torej na točki, ko iščejo možnosti sredstev za pripravo temeljite raziskave, na kateri bi bazirala nacionalna strategija. Ukrepi, ki bodo sledili iz strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo so še Sprememba zakona o javnem naročanju, razpis za STARTUP podjetja in mentorstva do konca leta 2015, v prvi polovici naslednjega leta pa še finančni instrument v obliki poroštenih shem. Za konec pa še ena lepa misel, ki se je utrnila med okroglo mizo: Vsako podjetništvo bi moralo biti socialno podjetništvo.
11. IZZIVI EVROPE – MIGRACIJE. Gianfranco Schiavone iz Italijanskega solidarnostnega konzorcija (ICS) je predstavil, kako so se v Trstu na inovativen način lotili reševanja problemov prosilcev za azil. Italija se je namreč iz nekdanje tranzitne države začela spreminjati v ciljno, zato uvajajo strukturne spremembe, ki se odzivajo na dogajanje. Najprej se je v Italiji spremenil zakon, tako da so začeli iz nekaj območij na jugu države, kjer so bilo skoncentrirani veliki zbirni centri, razprševati prošilce za azil po celotni državi. Cilj je postopna ukinitve tih velikih centrov, ki spominjajo na taborišča. V Trstu pa organizacija ICS najema stanovanja in prosilce za azil naseljuje v običajna stanovanja, kjer živijo v normalnih življenjskih razmerah, se brez razlikovanj umeščajo v lokalno skupnost in so deležni lokalnih socialnih in drugih storitev. G. Schiavone je poudaril, da se mora sprejemanje odvijati na lokalni ravni, v lokalnem družbenem kontekstu. Gre za dolgoročni sistem, ki bo prosilcem za azil omogočil pravice, ki jih imajo tudi običajni državljani. Svoj projekt zdaj prenašajo in predstavljajo še po ostalih skupnostih v Furlaniji – Julijski krajini, glede na trend spreminjanj tranzitnih evropskih držav v ciljne pa je predlagal, da bi podoben projekt, ki mu je rekel kar kulturna revolucija, preizkusili tudi pri nas.
12. SOCIALNE INOVACIJE IN MIGRACIJE. Begunska kriza je tema, ki razdvaja, je politična, dotika pa se tudi vsakega posameznika. V raziskavi, ki še poteka in analizira tvite o begunski krizi po Evropi, je zaslediti zanimive reakcije po državah, ki se jih

begunska kriza dejansko dotika in kjer beguncev ni. Predstavljeni sta bili dve odlični iniciativi, dva različna primera inovacij povezana z migracijami. Najprej je predstavil primer majhnega mesta Riace v Kalabriji, ki se je prav gotovo dotaknil vsakega poslušalca in je še posebej zanimiv v smislu posnemanja za Slovenijo, saj imamo precej podobnih situacij. Mesto Riace je izumiralo. Domačini so se izseljevali, za sabo so puščali domove, ki so začeli razpadati. Župan se je odločil spremeniti usodo malega mesta tako, da je začel vabiti begunce, naj pridejo živeti tja. Naselili so se v zapuščene domove, ki so jih začeli vzdrževati in popravljati, od ostali meščanov so se naučili že pozabljenih rokodelskih veščin, skupaj so torej začeli na novo kreirati ekonomijo majhnega mesteca. Naseljenost se je povečala za skoraj 30%, kar pomeni, da velikost in maloštevilnost prebivalcev nista razlog, da ne bi mogli sprejeti beguncev. Drugi primer je socialno podjetje, ki ga je ustanovila bivša bankirka po tem, ko je počitnikovala v Jordaniji. Ustanovila je podjetje, ki zdaj zaposluje Palestinke, izdelujejo pa pletene torbe, ki jih prodajajo po vsem svetu. Palestinskim ženskam nudi priložnost za zaslužek, predvsem pa tudi moralno in čustveno oporo. Odlični iniciativi, ki pa nista dovolj. Le sodelovanje na mikro in makro ravneh lahko pripelje do rešitev.

13. **Skuhna – svetovna kuhinja po slovensko**, se je razvila iz preproste ideje Teje Kuk in Maxa Zimanija, ki je v podjetniško dejavnost združila bogato kulinarično znanje migrantov iz Afrike, Azije in Južne Amerike, z željo večinske populacije v Sloveniji, po spoznavanju oddaljenih koščkov zemlje. Korak za korakom postajajo socialno podjetje, ki ga odlikujejo strokovne kulinarične storitve, pretkane z vrednotami, kot so spoštljivi medsebojni odnosi, strpnost, soodgovornost, družbeno odgovorno delovanje, ozaveščenost in timsko delo. Zato v Skuhni velikokrat odmeva smeh, iz hrane žari dobra volja in okuse prežemajo kakovostne lokalne surovine. **Njihovo poslanstvo je** ponujati domačo, okusno avtentično kulinariko Afrike, Azije in Južne Amerike z namenom uresničevanja družbeno koristnih ciljev. Z razvojem aktivnosti pa omogočiti čim več migrantom, da vstopijo na trg dela v vrednih in spoštovanih vlogah. Poleg tega pa omogočiti večinski slovenski populaciji in pripadnikom manjšinskih skupnosti, da ustvarjajo pozitivne medsebojne interakcije, ki vodijo soustvarjanje strpne, ekološko ozaveščene in trajnostno naravnane družbe ter delovati družbeno odgovorno.